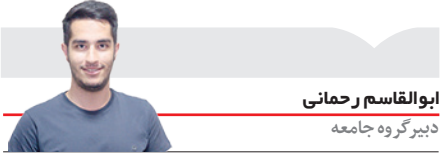

کارشناسان در گفت و گوبا «فرهیختگان» مطرح کردند

دوقطبی واکسن خارجی- واکسن ایرانی مبنای علمی ندارد

ابوالقاسم رحمانی
دبیر گروه جامعه

ابتدای شیوع کرونا، یعنی آن روزهایی که فیلم‌ها و تصاویری از چین مخابره می‌شد، شاید کسی فکرش را نمی‌کرد که این بیماری به این سرعت همه گیر شود و جهان را از پا دریاورد. منتها این اتفاق افتاد. شاید هم فقط همان روزها بود که کرونا مساله‌ای جهانی نبود و همه آن را در گستره چین و شهر ووهان بررسی می‌کردند و خیلی هم دغدغه‌ای برایش نداشتند. اما امروز و با گذشت حدود یک سال از این همه‌گیری وحشتناک و کشنده، هیچ‌کس را نمی‌توان پیدا کرد که هنوز ادعایی مبنی بر جهانی نبودن بیماری

کرونا داشته باشد و آن را محدود به کشور و حدود خاصی بدانند. در ابتدای این همه‌گیری و تا قبل از ساخت واکسن، راهکارهای مقابله‌ای محدود به رعایت فاصله‌گذاری‌های اجتماعی، استفاده از ابزار محافظت‌کننده مثل ماسک و... تعطیلی‌ها و اجراء محدودیت‌های مختلف در کشورها بود، بعد از ساخت واکسن اما مهم‌ترین راهکار و اولویت برای مقابله با این همه‌گیری، چیزی جز واکسن نیست و کشورهای مختلف دنیا، هرکدام به‌وسعه و توان خود درصدد تهیه واکسن‌هایی ایمن برای مواجهه فعال تر و کارآمدتر برای ریشه‌کن کردن کرونا هستند. فایزر-بیوان‌تک، مدرنا، سینوواک، اسپوتنیک، آکسفورد و... انواع واکسن‌هایی هستند که با درصد ایمنی قابل توجهی به جهان عرضه شده‌اند تا هرچه زودتر و قبل از بروز فاجعه‌ای جدید

برآمده از جهش‌های جدید ویروس کرونا، جلوی گسترده‌تر شدن و غیرقابل مهارتر شدن این بیماری را بگیرند. مطالبه بین‌المللی مردم از کشورهایی‌شان برای تهیه واکسن هم بیراه نیست. به‌رحال فضای اقتصادی و اجتماعی حاکم بر کشورها ایجاب می‌کند تا هرچه زودتر زندگی مردم به حالت قبل از کرونا بازگردد و دنیا بتواند نفسی تازه کند. همه اینها را گفتم تا اول، اصل اساسی مواجهه با این بیماری یعنی همبستگی جهانی را گوشزد کنم و بنویسم که ایران هم از این قاعده مستثنی نیست و برای کنترل و مهار کرونا، باید هم‌پای تمام دنیا، به جنگ با آن ادامه دهد. حالا هم که راهکار اصلی استفاده از واکسن است، ایران هم باید این مسیر را انتخاب و در آن عرض‌اندازی بکند. به لطف خدا و توان دانشمندان ایرانی، روزانه اخبار خوبی در رابطه با

واکسن ایرانی به گوش می‌رسد، این یک مزیت فوق‌العاده برای ایران به‌عنوان کشوری است که به دلایل مختلف، تحت فشارهای گوناگون بین‌المللی و تحریم‌هاست. اما با هر توان و مزیتی، تولید واکسن ایرانی (در صورت گذر از مراحل مختلف و انجام تست‌های گوناگون) به معنی بی‌نیازی ما از واکسن‌های تولیدشده توسط سایر کشورهای دنیا نیست. نه توان تولید حجم انبوهی از واکسن به‌سرعت بالا در کشور ما و حتی هر کشور دیگری می‌بایست و نه چنین چیزی در جهان مرسوم است که هر کشور از واکسن‌های تولیدی خود استفاده کند و از آن مهم‌تر اینکه هنوز چند ماهی تا رونمایی نهایی و تزریق عمومی واکسن ایرانی فاصله داریم. پس می‌رسیم به اصل ماجرابی که در این گزارش به آن خواهیم پرداخت و آن هم مواجهه با

دوگانه‌سازی‌هایی است که این روزها در فضای رسانه‌ای، خصوصا فضای مجازی به کرات می‌بینیم. دوگانه‌هایی که تنها عایدی آن ایجاد بی‌اعتمادی عمومی و متشنج کردن بیشتر فضا بین مردم است. این که واکسن ایرانی بزیند و واکسن خارجی فلان است و بهمان، یا برعکس، واکسن خارجی بزیند و واکسن ایرانی چنین است و چنان، همه تراوشاتی بدون استدلال هستند که نتیجه‌اش همان است که چند خط بالاتر نوشتیم. به هر شکل ما در یک بحران جهانی قرار داریم و برای پایان دادن به آن محکوم و مجبور به اعتماد به دستاوردهای بین‌المللی هستیم. پیرو همین دوگانه‌سازی‌های حاشیه‌ساز و نوع مواجهه صحیح و علمی با بحران کرونا، یا چند نفر از متخصصان این حوزه گفت‌وگویی انجام دادیم که در ادامه آن را می‌خوانید.

اگر واکسن کووید نیاز به تزریق هر ساله داشته باشد، به توان داخلی نیازمندیم

سیدعلیرضا ناجی، رئیس مرکز ویروس‌شناسی بیمارستان مسیح دانشوری در رابطه با فضایی که اخیرا در کشور در رد یا تایید انواع واکسن‌های تولیدشده برای کرونا ایجاد شده است، به «فرهیختگان» گفت: «واقعیت این است که ما درحال حاضر با توجه به اتفاقاتی که برای پاندمی کووید می‌افتد اگر مساله مربوط به واریانت‌ها را کنار بگذاریم، دو چاره داریم که هم‌زمان با هم باید اجرا شود. اول اینکه باید بیشتر رعایت کنیم، همان‌طور که شاهد بودید در این مدت به دلیل سیاست‌هایی که در ایران وضع شده، به مقدار زیادی این آمارها تکان خورده و روند کاهشی داشته است. دوم اینکه باید از واکسن استفاده کرد. هرچه زودتر پوشش دهی و واکسیناسیون در جامعه باید انجام شود. الان اگر دهمرد کشور ایران بخواهیم صحبت کنیم، یک‌سری واکسن‌ها را داریم که مجوز گرفته‌اند و یا درحال مجوز گرفتن هستند و خود ما هم از چندین جهت درحال تریبال و ساخت واکسن ایرانی هستیم. دو نکته را باید مدنظر قرار داد؛ اول اینکه واکسن‌های ایرانی ما چه زمانی آماده می‌شود. اگر راهی که می‌رویم همانند راهی باشد که سایر کشورهای دیگر رفته‌اند یک راه چندین‌ماهه است، یعنی حداقل ۶-۷ ماه طول می‌کشد تا بیاورد کارآزمایی بالینی آن انجام شود و به تولید انبوه برسد. آنجا هم مشکلات خاصی خود را دارد. تولید صرف، به‌صورت روند تولیدی دربیاید و وارد بازار شود. یک زمان حداقل ۵-۶ ماهه و شاید بیشتر نیاز داریم. این واقعیتی است که نمی‌توان گفت صبر کنید تا

ابتدا واکسن تولید شود و بعد آن زمان واکسن را استفاده کنیم. باید از واکسن‌هایی که مجوز گرفته‌اند و مورد تاییدند، استفاده کنیم. درحال حاضر واکسن‌هایی که موجود است همانند فایزر، مدرنا، واکسن‌های چینی و... هستند. تا چند ماه دیگر ممکن است واکسن‌های دیگری به مدل‌های مختلفی تولید شوند. الان صندوقی به نام کوواکس وجود دارد که این تسهیلات را ایجاد کرده تا کشورها بتوانند جدای از قوت و ضعف مالی در این امر سهیم شوند و سهمی از واکسن داشته باشند. این بهترین موقعیت برای ماست. باید این تعارض و دوگانگی را کنار بگذاریم. نه اینکه بگوییم واکسن‌های خارجی خوب نیستند و حرف‌هایی که الان وجود دارد. هرچند حرفی که دکتر اکبری عنوان کرد، حالت ایدئولوژیک است. ما در علم نمی‌خواهیم دیدگاه ایدئولوژیک داشته باشیم. این دوگانه را باید برطرف کرد. باید در جامعه این را جا بیندازیم که الان هم باید از واکسن‌های تولیدشده و خارجی استفاده کنیم. ان‌شاءالله تا چندین ماه دیگر که واکسن ایران هم تولید شد، به سیستم واکسیناسیون می‌پیوندد چون برای اینکه بتوانیم یک مصونیت بسیار مناسب در ایران ایجاد کنیم از جمعیت ۸۲ میلیون نفری باید ۶۷ درصد واکسینه شوند. این عدد بزرگی است، حدود ۶۰-۵۰ میلیون دوز و اگر دوزهای باشد، حدود ۱۲۰-۱۰۰ میلیون دوز برای این امر باید واکسن تهیه کنیم. به غیر از اینکه نه تنها در اسمال بلکه در سال‌های آینده ممکن است وضعیت کووید طوری باشد که بخواهیم این واکسن را تزریق کنیم، همان‌طور که هر ساله برای

آنفلوآنزا این کار را انجام می‌دهیم. این ظرفیت در کشور ما ایجاد می‌شود تا بتوانیم از این ظرفیت برای ادامه واکسیناسیون در سال‌های آتی استفاده کنیم. این جنگ بین واکسن داخلی و خارجی باید کنار گذاشته شود و باید براساس ادله علمی به دنبال این موضوع برویم و از موقعیتی که الان وجود دارد یعنی واکسن‌های خارجی استفاده کنیم. ما باید هرچه سریع‌تر جلوی چرخش ویروس را بگیریم. این چرخش ویروس و کنترل کردن شیوع کرونا دو حالت دارد. مقررات کنترلی را به سختی اعمال کنیم و کاهش دهیم و واکسیناسیون را شروع کنیم و اجازه ندهیم ویروس بچرخد. دو ابزار درحال حاضر بیشتر نداریم و هر چقدر هم اجازه دهیم ویروس بیشتر بچرخد، احتمال اینکه تغییرات در ویروس بیشتر ایجاد و باعث شود تمام این برنامه‌های ما به هم بخورد، وجود دارد. ممکن است در آینده در اثر چرخش‌های ویروس واریانت‌هایی از کووید را شاهد باشیم که همین رفتارهای کنترلی را به هم بریزد. ما نمی‌دانیم در آینده چه اتفاقی قرار است رخ دهد. برنامه واکسیناسیون یک برنامه جهانی است و در این مواقع نباید به برنامه‌هایی که وجود دارد به‌صورت خارجی یا داخلی نگاه کنیم. یک سرمایه جهانی است و برای دنیا تلاش شده است. نمی‌توان همواره با این دید نگاه کرد که یک‌سری افراد می‌خوانند سر ما کلاه بگذارند و واکسن ایرانی خیلی خوب است. این تفکر خوبی است که واکسن ایرانی خوب است ولی چرا الان واکسن خارجی را که در دسترس است، استفاده نکنیم؟ از واکسن باید الان استفاده کنیم و

موارد کنترلی را افزایش دهیم تا جلوی تکثیر ویروس را بگیریم تا در آینده اتفاق ناخوشایند دیگری برای ما رخ ندهد و در شرایط بدتری ما را قرار ندهد. باید از تمام ظرفیت‌ها استفاده کرد. چنین جزه کشورهای بزرگ تولیدکننده واکسن است و الان شاهد هستیم سهم بالایی از واکسن فایزر را چینی‌ها می‌خرند. الان در کشورهای همسایه فقط ما شعور داریم که نمی‌خواهیم واکسن خریداری کنیم؟ کشورهای دیگر شعور ندارند؛ برخی مواقع حرف‌هایی بیان می‌شود که عجیب است. الان کشورهایی همانند عراق، پاکستان، عربستان، ترکیه و... چون ظرفیت تولید بالایی ندارند از ظرفیت‌های بیرون استفاده می‌کنند. خوشبختانه ایران هم به‌عنوان کشوری که واکسن را رجیستر کرده، در لیست تولیدکنندگان واکسن کووید قرار گرفته است. امیدواریم همانند واکسن‌های دیگری که تاکنون در کشور ما ساخته شده، تولید شود ولی این دلیل نمی‌شود که همه از واکسن خود استفاده کنند. کشورهای تولیدکننده واکسن هم درحال حاضر از ظرفیت واکسن‌سازی کشورهای دیگر استفاده می‌کنند. این واقعیتی است که باید موردتوجه قرار گیرد. باید تعارضات و تناقضات را کنار بگذاریم. الان اپیدمی و بیماری است و این افکار را باید کنار گذاشت. دهمرد واکسن ایرانی هم یک‌سری نکات را بیان کنم. این باعث افتخار ماست که تولید واکسن داریم. در آسیا چند کشور تولیدکننده واکسن وجود دارد؛ چند کارخانه واکسن‌سازی داریم؟ خیلی از اینها در دو دهه اخیر به وجود آمده‌اند. باعث افتخار ماست اساتیدی

صحبت علیه واکسن‌های خارجی در همه کشورها هست اما باید درباره چیزی صحبت کنیم که آن را داشته باشیم

انجام دهند چون وقتی مسئولان وزارت بهداشت ما از واکسن ایرانی فاصله بگیرند، هیچ‌کسی اعتماد دقیق نمی‌کند. بنابراین به جای اینکه بحث دبه را در این زمینه مطرح کنیم و بگوییم اگر کسی مشکلی برایش در انجام تست واکسن پیش آمد، دبه او را برداخت می‌کنیم و... خود این عزیزان درمقابل دوربین واکسن ایرانی را تزریق کنند. این آرامش کلی در کشور ایجاد می‌کند و خیال مردم راحت می‌شود، اگر واکسن ایرانی را امروز هم تزریق کنند هیچ مشکلی ایجاد نمی‌شود. خیلی از افراد تاکنون این واکسن را تزریق کرده‌اند. این امر سبب ایجاد اعتماد ملی می‌شود. در کنار این حرکت‌های خوب قرار بر این است که ایران با یکی از کشورها کار مشترک انجام دهد، واردات واکسن هم در صورت امکان انجام شود. همه این موارد باید در کنار هم باشند یعنی هم اعتمادسازی به واکسن ایرانی توسط مسئولان انجام شود، هم تسریع مسئولان برای تأمین واکسن برای گروه‌های در معرض خطر انجام شود. الان خیلی‌ها علیه واکسن ایرانی صحبت می‌کنند. این امر وضعیت را بدتر می‌کند، البته در کل دنیا این مساله وجود دارد. باید با اعتمادسازی نسبت به واکسن ایرانی توسط افراد شاخص وزارت بهداشت این تأمین انرژی برای همه باشد. هم درباره واکسن ایرانی اتفاق بیفتد و هم پرسنل و افراد ضعیف جامعه با واکسن خارجی واکسیناسیون شوند و هم سرعت دسترسی ما بیشتر شود. به‌رحال ۴-۵ ماه طول می‌کشد تا این کار در کشور صورت گیرد و هرچه زودتر این اقدامات انجام شود، بهتر است. فتاوی و مسائل اخلاقی، مسائل مرتبط با مراجع تقلید و... درباره واکسن‌هایی که ژلاتین خاصی در آن استفاده شده، انجام گیرد. قبلا عنوان شده است که هر واکسنی که بتواند انسان را از مرگ نجات دهد در این شرایط از نظر اسلام مشکلی ندارد ولی این مسائل هم بیان شود تا بعدها بحثی در این خصوص وجود نداشته باشد. این مسائل شرعی و اخلاقی انجام شود که همه موارد هم‌زمان با هم شرایط بهتری را ایجاد کند. این که ما صبر کنیم تا واکسن ایرانی تولید شود و بعد شروع به واکسیناسیون کنیم، درست نیست، چون ما الان به چیزی فکر می‌کنیم که آن را نداریم. اگر داشتیم، منطقی بود. منابع دنیا هم برای تولید واکسن کم است یعنی باید از هر جای دنیا که می‌توانیم واکسن را تهیه کنیم که مرگ‌ومیر کمتر و خیال ما راحت‌تر شود و با خیال راحت‌تر واکسن ایرانی را داشته باشیم.»

محمدرضا هاشمیان، فوق تخصص ICU بیمارستان مسیح دانشوری نیز در رابطه با دوگانه منع و استفاده از واکسن ایرانی به‌جای خارجی و برعکس، به «فرهیختگان» گفت: «نگرانی‌ها به‌طورکلی از بین رفته است یعنی چیزی به نام نگرانی پرسنل پزشکی در کشور وجود ندارد. توجهی از نظر مسائل مرگ‌ومیر و بیماری به این قشر نمی‌شود. همیشه در تمام دنیا اولین مراکزی که ایمن می‌شوند بخش مراقبت‌های ویژه و بعد سایر بخش‌هاست. روی این بحثی نیست. مردم هم این مساله را فراموش کرده‌اند. این از نظر بحث فرهنگی است چون تا بحث می‌شود، می‌گویند مردم عادی چه می‌شوند؟ آیا صحیح است که این افراد را فراموش کنید؟ ما جزه فراموش‌شدگان شدیم. نکته دیگر این است که کسانی پرریسک هستند، بیمار هستند یا پیر هستند، در دنیا چنین است که بعد از کادر درمان این قشر را واکسینه می‌کنند. این افرادی که در روز در کشور فوت می‌کنند، افراد سالخورده هستند. این افراد سالخورده را از یاد می‌بریم. قطعا بهترین نوع پیشگیری واکسیناسیون است. یک زمانی می‌گفتم بهترین نوع پیشگیری ماسک و رعایت فاصله اجتماعی است. الان در دنیا بهترین نوع پیشگیری واکسیناسیون است و در کنار آن باید مسائل بهداشتی هم باشد. بهترین امر الان واکسیناسیون است. درخصوص واکسیناسیون باید بیان کرد ای‌کاش به حرف ما گوش می‌دادند و در تریبال داخلی و خارجی شرکت می‌کردیم. دانشمندان برجسته‌ای داریم که در این حوزه کار می‌کنند و حتی واکسن را به خود تزریق و آزمایش کردند. از آنجا که سیستم پژوهشی کشور براساس واکسیناسیون نبود، این میزان عقب افتادیم یعنی حدود ۶ ماه از دنیا عقب‌تر هستیم. البته در کشورهای دیگر هم واکسن را می‌سازند و یا درحال ساخت هستند چون به قول معروف باید از همه جهت، هم خارجی و هم داخلی استفاده کنیم. ابتدا گفته شد کار واکسن ایرانی تیرماه تمام می‌شود و به بهداشت جهانی می‌رسد، الان نوبدهای بهتری داده شد و تریبال را زودتر انجام می‌دهند تا برای تاییدیه بهداشت جهانی بفرستند. امکان دارد در بهداشت جهانی تایید نشود ولی به این نتیجه برسیم که این واکسن موثر است. البته برای اینکه به این نتیجه برسیم چندین‌بار بیان کردم که واکسن ایرانی را روی مسئولان بلندپایه وزارت بهداشت تست کنند و با خیال راحت این تزریق را

تا تولید انبوه واکسن ایرانی به واکسن خارجی نیاز داریم

پیام طبرسی، رئیس بخش عفونی بیمارستان مسیح دانشوری هم در رابطه با ماجراهای مربوط به واکسن کرونا و انواع ایرانی خارجی آن، به «فرهیختگان» گفت: «شکی در واکسنی که سازمان بهداشت جهانی تایید کند، نداریم. بنابراین هر واکسنی که تاییدیه سازمان جهانی بهداشت را داشته باشد، مشکلی در آن نیست. این هفته مطالعات انسانی واکسن ایرانی شروع می‌شود و نتایج آن که کسب شد به سازمان بهداشت جهانی ارسال می‌شود و اگر تایید شد به‌صورت عمومی قابل استفاده است. این پروسه تقریبا ۳-۲ ماه زمان می‌برد و مرحله دارد؛ مثلا تزریق واکسن به افراد، اینکه ۶۰ روز از واکسیناسیون بگذرد و بعد نتایج را بررسی کنید و عوارضی نداشته باشد. بحث مهم نداشتن عارضه است. اگر واکسنی بسیار موثر باشد و خیلی عوارض داشته باشد، نمی‌تواند برای استفاده عموم به کار برده شود. کم‌اینکه واکسن فایزر و مدرنا را که تایید شد الان به افراد معمولی می‌زنند و اکثرا ها و حساسیت‌های زیادی داشته است. حتی کسانی که حساسیت به غذا و دارو دارند از استفاده از این واکسن منع شدند. الان حالت اورژانسی است، درحالی‌که تایید واکسن ۱۰-۶ سال طول می‌کشد ولی الان به‌خاطر شرایط ویژه‌ای که وجود دارد، مجوز صادر شده است. بنابراین باید از لحاظ سالم بودن بررسی شود. برای کنترل این اپیدمی صددرصد به واکسن‌های خارجی هم نیاز داریم. تا زمانی که واکسن داخلی ما تایید شود و بتواند اندازه انبوه تولید شود، محتاج هستیم که قدری واکسن خارجی وارد کنیم. البته باید توجه کرد که این‌طور نیست که الان درخواست واکسن خارجی بدهیم، فردا به ما تحویل بدهند، بلکه ۳-۲ ماه طول می‌کشد تا این واکسن‌ها به دست ما برسد. بنابراین مردم باید صبر و حوصله کنند و باید در این مدت پروتکل‌های بهداشتی را رعایت کنیم تا به نتیجه خوبی دست یابیم.»

